

ՄԻ ՍՊԱՆՆԷՔ

Վիժեցումի մասին է մեր խօսքը:

Անկարելի է չվրդովուիլ, տեսնելով այն բազմաթիւ հայ կիներն ու «օրիորդները», նորհարսերը կամ արդէն իսկ քանի մը զաւակի տէր մայրերը, որոնք բժշկին կը դիմեն, նորածիլ սաղմը վիժեցնելու, «տղայ անցնելու», կամ արդէն իսկ դայեակի մը մէկ անճարակ և վտանգաւոր գործողութիւնը վերջացնելու համար:

Կիներ որոնք կը սարսափին ակռայ մը քաշելու համար ատամնաբոյժին գացած ատեն, յաճախ աներկիւղ իրենք զիրենք կը յանձնեն դրացիին, բարեկամուհիին կամ անուշով մանկաբարձուհիին աղտոտ ձեռքերուն, փճացնելու համար սիրոյ պտուղը իրենց արգանդին մէջ, առանց խորհելու այդ գործողութեան վտանգաւոր հետեանքներուն վրայ:

Եւ կամ, ծանօթ ըլլալով անմիջական վտանգին (բորբոքում, մահացու արիւնահոսութիւն ևայլն), կը դիմեն բժիշկին, «մաքուր» և գիտական պայմաններու մէջ կատարելու համար զայն, բոլորովին անգիտակ իրենց դատաւարտելի ձեռնարկին հետաւոր բարդութիւններուն:

Մենք հոս չպիտի ծանրանանք խնդրին բարոյական, հոգեբանական ևայլ կողմերուն վրայ: Զպիտի ըսենք թէ սաղմը փճացնելը, քանի ամսուայ ալ ըլլայ ոճիր է, մարդասպանութիւն է, այնպէս ինչպէս ծնունդէն վերջ մանուկի մը սպանութիւնը: Զպիտի ըսենք նաև որ, ջարդերը,

տարագրութիւնները և ամէն տեսակ դժբախտութիւններ անճիտեցին, տասնորդեցին հայութիւնը և թէ նոր սկիզբ առնող այդ կեանքերը պէտք է դան լեցնել պակասներուն տեղը և ապահովել ցեղին շարունակութիւնը:

Չպիտի ըսենք՝ որովհետեւ փորձով համոզուած ենք որ, որեւէ բարոյական, ազգասիրական և այլ նկատումներ չպիտի զգաստացնեն իր որոշումը տուած կիներ, այնքան բթացած են զգացումները ու այնքան անողոք են երբեմն ընկերային պայմանները:

Սակայն կայ կենսական կէտ մը զոր պէտք է միշտ նկատի ունենան կիները: Այդ՝ իրենց սպառնացող, անմիջական կամ հեռաւոր, վտանգն է:

«Բուժամբ»-ի ներկայ թիւին մէջ, Փարիզի հիւանդանոցներու ծանօթ մանկաբարձներէն, մեր բարեկամը Տօքթ. Հանրի Վինյը, մանրամասնօրէն և բացորոշապէս պարզած է այդ վտանգը, գոտ բժշկական — բնախօսական տեսակէտէն, և հասած է այն եզրակացութեան թէ՝ վիժեցումը, ինչ պայմաններու մէջ ալ կատարուի, ուշ — կանուխ վտանգաւոր է կնոջ համար:

Վտանգաւոր է անմիջապէս, որովհետեւ կարգ մը բարդութիւններէ վերջ կրնայ մահացնել:

Վտանգաւոր է յետագային, որովհետեւ կրնայ կիներ անկար դարձնել:

Հոս է բուն վտանգը, որովհետեւ պատճառին և արդիւնքին մէջ անցնող երկար ժամանակը արգելք կ'ըլլայ որ զոհերը կապ մը տեսնեն անոնց մէջ և հետեւաբար անդբադառնան վիժեցումի աղիտարբեր հետեւանքներուն:

«Արգանդը կիմն իսկ է», ըսուած է: Կնոջ ծննդական գործարաններուն հասած ո'րեւէ վնաս — և այդ տեսակէտէն վիժեցումը գլխաւոր տեղը կը գրաւէ — ոչ միայն ուշ — կանուխ կը քայքայէ կնոջ Ֆիզիքական կազմը և ընդհանուր առողջութիւնը, այլ և կ'անբարադառնայ անոր նկարագրին և բնաւորութեան վրայ ու կը խանգարէ ընտանեկան երջանկութիւնը:

Բազմաթիւ ամուսիններ, որոնք յաճախ մասնակից են իրենց կիներու արարքին, լաւ գիտեն թէ ինչ դժբախտութիւն է արգանդի հիւանդութենէ տառապող կին մը ունենալ: Իսկ բժիշկները միայն կրնան չափել վիժեցումի հետեւանքներուն ահաւորութիւնը, երբ կը տեսնեն հազարաւոր կիներ, որոնք տարիներով կը քաշքշեն իրենց հիւանդագին ու անկար մարմինը, և, ամէն օր, ամէն ժամ,

ափ կառնեն իրենց դուռը, ճար խնդրելու հիւանդութեան մը համար որուն երկարատեւ, երբեմն ալ անկարելի դարձանումը յաճախ կը յուսահտեցնէ թէ՛ հիւանդը և թէ՛ բժիշկը:

Ընթերցողներէն շատեր հաւանաբար պիտի ընդունին մեր ըսածներու ճշմարտութիւնը, սակայն անմիջապէս կարգ մը առարկութիւններ պիտի ընեն:

Ոմանք պիտի ըսեն թէ՝ բազմածնութիւնն ալ նոյնքան կը խանդարէ կնոջ առողջութիւնը: Մենք ալ միշտ առիթը կ'ունենանք ցաւով տեսնելու բազմաթիւ դեռատի հայ կիներ, որոնց գեղեցկութիւնը խամրած է, առողջութիւնը քայքայուած է ու իրենք ժամանակէ առաջ ծերացած են, իբրեւ հետեւանք բազմածնութեան:

Սակայն այս ցաւալի երևոյթին իրական պատճառը յաճախ ոչ թէ բազմածնութիւնն է, այլ գլխաւորաբար այն խոր սպիտութիւնը ու ամօթի այն ծիծաղելի զգացումը որու հետեւանքով ծննդաբերող հայ կիները, միւսներն ալ մէկտեղ, ամբողջապէս զանց կ'առնեն ծննդական գործարաններու տարրական խնամքները ու կ'ենթարկուին տեղական ու ընդհանուր կարգ մը տկարութիւններու: Ասկէ զատ ծննդական գործարաններէն կարելի չէ պահանջել անդադար գործել և բազմածնութիւնն ալ որոշ սահման մը ունի, մանաւանդ ժամանակի տեսակէտով ու տարակոյս չկայ որ մարմինը կ'սպառի, կը մաշի երբ մէկ նորածինը ոտքի չելած, ուրիշ մը կը հասնի ետեկէն:

Ուրիշներ ալ պիտի առարկեն, մանաւանդ անոնք որ արդէն քանի մը զաւակի տէր են, թէ միջավայրը, տնտեսական պայմանները և այլն թոյլ չեն տար որ «նորեկ»-ը ապրեցնեն: Համամիտ ենք և մենք չէ որ պիտի Ժխտենք ընկերային ներկայ իրաւակարգի և կարգ մը պայմաններու կարևոր դերը մեր մատնանշած ցաւի տարածման մէջ:

Իայց այս անպատեհութեանց դարմանը վիժեցումը չէ:

Եթէ առողջական, նիւթական և այլ պատճառներ կը հարկադրեն ծնունդները չտփաւորել, զաւակ չունենալ, կարգ մը պայմաններու մէջ ներելի է կանխել յղութիւնը: Ատոր համար կը բաւէ քիչ մը սեռային դաստիարակութիւն տալ:

Իսկ երբ արդէն սաղմը կազմուած է, պէտք է թողուլ որ կեանք առնէ և ապրի: Չայն փճացնելով կը սպաննէք մանուկ մը, և կը փճացնէք նաև ձեր առողջութիւնը: